

УДК 78.071.1(092)Шопен:[616+612.013
doi: 10.33149/vkr.2021.01.08

RU Шопена траурная фраза...

Н. Б. Губергриц¹, А. Е. Клочков², Г. М. Лукашевич²

¹Многопрофильная клиника Инто-Сана, Одесса

²Донецкий национальный медицинский университет, Украина

Ключевые слова: Фредерик Шопен, история болезни и смерти, туберкулез, муковисцидоз, внешнесекреторная недостаточность поджелудочной железы

В статье представлен обзор имеющейся в настоящее время информации о болезни и смерти гениального композитора и пианиста Фредерика Шопена. На жизнь и творчество Шопена во многом повлияла его болезнь. Хроническому заболеванию Шопена все еще предстоит дать четкое определение для того, чтобы положить конец многолетним дебатам. Учитывая недостаток медико-биографических данных, симптомы болезни Шопена вызывают ряд мыслей и дискуссий, как в историческом, так и в медицинском сообществе. Уточнение диагноза болезни Шопена стало поводом для многочисленных статей в медицинских журналах, которые продолжают появляться и в XXI веке. Считалось, что причиной его смерти был туберкулез, но за этим на самом деле могут скрываться другие заболевания, которые в то время еще не умели диагностировать.

Сестры Шопена, Людвика и Эмилия, были болезненны, подобно брату. Людвика страдала от постоянных инфекций дыхательных путей и умерла в возрасте 47 лет. У Эмилии с самого детства отмечались кашель и одышка, в 11 лет у нее начались кровотечения из верхних отделов желудочно-кишечного тракта, и в 14 лет она умерла.

Начиная приблизительно с 10 лет, было заметно, что у мальчика хрупкое телосложение и истощенность, которые отмечались на протяжении всей жизни Шопена. Одной из его особенностей была низкая толерантность к физическим нагрузкам. Представляют интерес некоторые особенности питания Шопена и переносимость им различных пищевых продуктов. Имеются свидетельства о наличии у него симптомов, позволяющих заподозрить внешнесекреторную недостаточность поджелудочной железы. Наиболее убедительным доказательством этого было его выраженное истощение. Тщательное изучение особенностей питания композитора показывает, что он предпочитал пищу, богатую углеводами, и упорно избегал употребления жиров. Сочетание этих проявлений с симптомами поражения органов дыхания является основанием для гипотезы о муковисцидозе.

В качестве официальной причины смерти Шопена было указано: «туберкулез легких и гортани, кахексия». Неожиданным и заслуживающим внимания оказалось высказывание Жана Крювелье, производившего вскрытие: «Аутопсия не прояснила причины смерти Шопена, но очевидно, что легкие были поражены меньше, чем сердце. Это была болезнь, которую я никогда прежде не встречал». Итак, диагноз Шопена по-прежнему остается загадкой.

УДК 78.071.1(092)Шопен:[616+612.013
doi: 10.33149/vkr.2021.01.08

UA Шопена траурна фраза...

Н. Б. Губергриц¹, О. Є. Клочков², Г. М. Лукашевич²

¹Багатофункціональна клініка Інто-Сана, Одеса

²Донецький національний медичний університет, Україна

Ключові слова: Фредерік Шопен, історія хвороби і смерті, туберкульоз, муковісцидоз, зовнішньосекреторна недостатність підшлункової залози

У статті представлений огляд наявної інформації про хворобу і смерть гениального композитора і піаніста Фредеріка Шопена. На життя і творчість Шопена багато в чому вплинула його хвороба. Хронічному захворюванню Шопена все ще належить дати чітке визначення для того, щоб покласти край багаторічним дебатам. З огляду на брак медико-біографічних даних, симптоми хвороби Шопена викликають ряд думок і дискусій, як в історичному, так і в медичному співтоваристві. Уточнення діагнозу хвороби Шопена стало приводом для численних статей у медичних журналах, які продовжують з'являтися і у XXI столітті. Вважалося, що причиною його смерті став туберкульоз, але за цим насправді можуть ховатися інші хвороби, які в той час ще не вміли діагностувати.

Сестри Шопена, Людвіка та Емілія, багато хворіли, подібно братові. Людвіка страждала від постійних інфекцій дихальних шляхів і померла у віці 47 років. У Емілії з самого дитинства відзначалися кашель і задишка, в 11 років у неї почалися кровотечі з верхніх відділів шлунково-кишкового тракту, і в 14 років вона померла.

Приблизно з 10 років було помітно, що у хлопчика тендітна статура і виснаженість, які відзначалися протягом усього життя Шопена. Однією з його особливостей була низька толерантність до фізичних навантажень. Представляють інтерес деякі особливості харчування Шопена і переносимість різних харчових продуктів. Є свідчення про наявність у нього симптомів, що дозволяють запідозрити зовнішньосекреторну недостатність підшлункової залози. Найбільш переконливим доказом цього було його виражене виснаження. Ретельне вивчення особливостей харчування композитора показує, що він надавав перевагу їжі, насиченій вуглеводами, і уникав вживання жирів. Поєднання цих проявів із симптомами ураження органів дихання є підставою для гіпотези про муковісцидоз.

Як офіційна причина смерті Шопена був зазначений «туберкульоз легенів і гортані, кахексія». Несподіваним і таким, що заслуговує уваги, було висловлювання Жана Крювелье, який здійснював розтин: «Аутопсія не з'ясувала причини смерті Шопена, але очевидно, що легені були вражені менше, ніж серце. Це була хвороба, яку я ніколи раніше не зустрічав». Отже, діагноз Шопена як і раніше залишається загадкою.

EN Chopin's mourning phrase...**N. B. Gubergits¹, A. Ye. Klochkov², G. M. Lukashevich²**¹Multi-field clinic Into-Sana, Odessa²Donetsk National Medical University, Ukraine**Key words:** Frederic Chopin, history of illness and death, tuberculosis, cystic fibrosis, exocrine pancreatic insufficiency

The article presents a review of currently available information about the disease and death of the outstanding composer and pianist Frederic Chopin. Chopin's life and work were mostly shaped by the influence of his illness. Chopin's chronic disease has yet to be clearly defined in order to put an end to the years of debate. Considering the lack of biographical data, Chopin's symptoms of disease cause a series of reflections and discussions, both in historical and medical community. Chopin's precise diagnosis was the reason for numerous articles in medical journals, which keep on being published in the 21st century. Tuberculosis was believed to be the cause of his death, but other diseases could not be diagnosed at that time.

Chopin's sisters Ludwika and Emilia were sickly like their brother. Ludwika suffered from persistent respiratory

infections and died at the age of 47. Emilia had coughing and dyspnea since childhood, at the age of 11 she had bleedings from the upper gastrointestinal tract, and at 14 she died.

Starting at about 10 years old, the boy had a weak physical constitution and exhaustion, which were subsequently noted throughout Chopin's life. One of Chopin's features was a low tolerance to physical activity. Some features of Chopin's nutrition and his tolerance to various food products are intriguing. There is evidence of the symptoms that resemble exocrine pancreatic insufficiency. The most convincing evidence was his distinct exhaustion. A careful study of the composer's nutritional characteristics shows that he preferred foods rich in carbohydrates and tried to avoid fatty food. The combination of these manifestations with symptoms of respiratory lesion is the basis for the hypothesis of cystic fibrosis.

"Pulmonary and laryngeal tuberculosis, cachexia" were indicated as the official cause of death. The statements by Jean Cruveilhier, who performed the autopsy, turned out to be unexpected and noteworthy: "Autopsy did not clarify the causes of Chopin's death, but it is obvious that the lungs were less affected than the heart. It was a disease that I had never encountered before". Hence, Chopin's diagnosis remains a mystery.